

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımı Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Fatma Güldemet SARI tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 25.01.2016.

Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
İstanbul Milletvekili

Bakanlığınız geçtiğimiz günlerde atık kâğıt alımı yapan firmalara yaptığı tebligatla 2005 yılında Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nde yapılan değişiklik hatırlatılarak "kayıt altında olmayan sokak toplayıcılarından kâğıt alan işyerlerine 140 bin TL para cezası verileceği"ni bildirmiştir. Katı atık toplayanların sayısının artması, hijyen kuralına uyulmaması, hastalık bulaşma riski, güvenlik zafiyeti gibi gerekçelerden söz ediliyor ama Yönetmeliğin yayınlanmasından 11 yıl sonra böyle bir uygulamaya gidilmesinin esas nedenini sektörde oluşan milyarlarca liralık rantın paylaşılması olduğu açık.

Nitekim Bakanlığın bu tebligatından sonra alım yapan firmaların bir kısmı alımları durdurdu. Bazı firmalar ise bu tebligatı fırsata çevirmiş; önceden kilosuna 25 kuruş verdikleri kâğıdı şimdi 15 kuruşa almaya başlamışlardır.

Türkiye'de halen iş kolu olarak görülmeyen kâğıt toplama işçiliği, bir çok firmanın ve belediyelerin de dahil olduğu geri dönüşüm sektörünün içerisinde önemli bir yer tutuyor. Başta İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerde de olmak üzere yaklaşık 500 bin kâğıt işçisi topladığı atık kâğıtları atık toplama tesislerine satarak geçimini sürdürüyor.

Elbette bu işin kayıtlara alınması, kontrol edilmesi gerekir ama bu karar verilirken bu insanlara danışılması gerekirdi. Görünen o ki, yine büyüklerin, birkaç büyük firmanın ve bazı belediyelerin isteklerine uyularak yüz binlerce insan geçimlerinden mahrum edilmektedir. Oysa bu insanlar, bu işle sadece geçimlerini sağlamıyorlar, aynı zamanda şehirlerin temizlenmesine katılıyor, kâğıt toplama işi yapan büyük firmaların uğramadığı sokak aralarını bile dolaşarak, hiçbir atığın heba olmasına izin vermeyerek, ülke ekonomisine de büyük bir katkı sağlıyorlar.

Hiç kimse kışın dondurucu soğukunda, yazın yakıcı sıcaklığında, yağmurda çamurda çöp karıştırarak hayatını devam ettirmek zorunda kalmak istemez. Bu insanların bu işi yapmak zorunda kalmalarının baş sorumluları elbette bu ülkeyi yönetenlerdir. Bu insanlar niçin kentlere göç ettiler, kentlerde hangi koşullarda yaşıyorlar, hangi koşullarda çalışıyorlar, ne kadarının sosyal güvencesi var, niçin başka alanlarda iş bulamıyorlar? Bütün bu soruların cevabını verecek olan hükümetin; yönetmelikler çıkararak, yasaklar, cezalar koyarak bu insanları yok sayması anlaşılır gibi değil.

Bu bağlamda;

1. Uygulamaya esas olan yönetmelik değişikliği 5 Nisan 2005'te resmi gazetede yayınlamıştır. Niçin bu uygulama şimdi, 11 yıl sonra yapılmaktadır?
2. Türkiye'de kâğıt toplayarak geçimini sağlayan kaç insan vardır?
3. Bu insanların konut, eğitim, sağlık, sosyal güvenlikleri konularında bir çalışma yapılmış mıdır? Atık kâğıt işçilerinin yaşam şartlarını iyileştirecek, onların sosyal güvenliklerini garanti altına alacak düzenlemeler yapacak mısınız?
4. Türkiye'de katı atıkların toplanması ve değerlendirilmesi konusunda kaç firma faaliyet göstermektedir?

Bu firmaların "atık kâğıt işçilerini sisteme entegre edip kurtaralım" beyanları gerçeği yansıtıyor mu? Bu konuda ilgili makamlara nasıl bir proje sundular, eğer bu yönetmelik bu şekilde devam ederse kaç işçi çalıştıracaklarını vaat ediyorlar?

5. Türkiye'de yılda ne kadar katı atık/kâğıt toplanmaktadır? Toplanamayan, değerlendirilemeyen potansiyel ne kadardır? Kâğıt toplama işinin ekonomik değeri nedir; kaç TL'lik bir piyasa söz konusudur?
6. Mevcut Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Kâğıt toplayan insanların durumunu da göz önüne alacak yeni bir düzenleme yapma planınız var mı?
7. Bu düzenlemeler yapılırken, en son firmalara yapılan tebligattan önce kâğıt toplayan insanlarla görüşüldü mü? Bu insanların yeni uygulamadan nasıl etkilenecekleri, uygulamadan sonra durumlarının ne olacağı hesaplandı mı? Hükümetinizin bu insanlarla ilgili herhangi bir çalışması var mı?

Sokakta günlük yaşayıp ayakta durmaya çalışan yüzbinlerce insan var. Bu uygulama ile işleri ellerinden giderse, bu iş bütünüyle lisanslı firmaların eline geçerse bu insanlar ne iş yapacaklar, hayata nasıl tutunacaklar? Bu insanları işsiz kalmasından kaynaklanacak, asayiş dâhil, doğacak sorunların toplumsal maliyeti konusunda bir öngörünüz mevcut mu? Bu insanların sosyal güvencesi, yaşam hakkı, asgari geçim hakkı, barınma, sağlık ve eğitim gibi en temel insan hakları ne olacak?